

Distorzní účinky daní na nabídkovou stranu ekonomiky

Makroekonomické důsledky zdanění

Přednáška č. 4

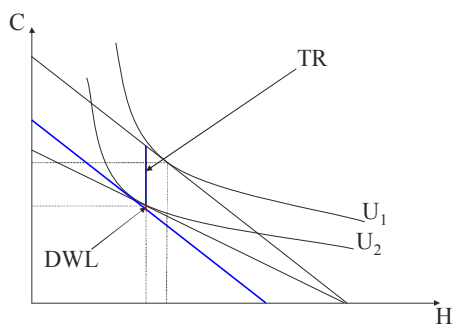
Obsah přednášky

- Daně a nabídka práce
- Vliv zdanění na úspory soukromého sektoru
- Vliv zdanění na ochotu přijímat riziko podnikání
- Zamyslete se nad příklady, kdy daně ovlivňují nabídkovou a poptávkovou stranu ekonomiky
- Teorie hospodářské politiky
- Keynesiánský kříž, multiplikátory a expanzivní fiskální politika
 - model s autonomními výdaji, s paušální daní, s důchodovou daní
- Vhodné a nevhodné daně

13.10.2009

2

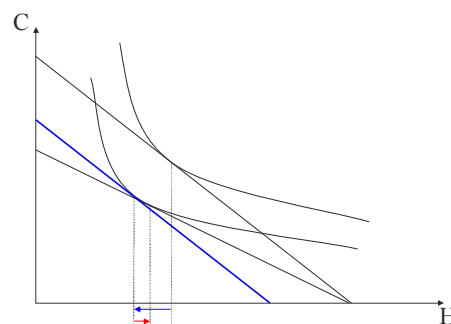
DWL u daně ze mzdy (Hicks)

13.10.2009

3

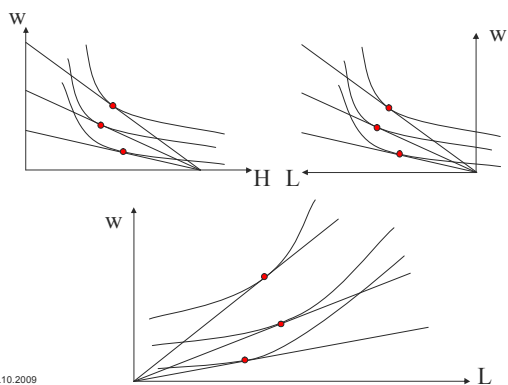
Důchodový a substituční efekt u daně ze mzdy

13.10.2009

4

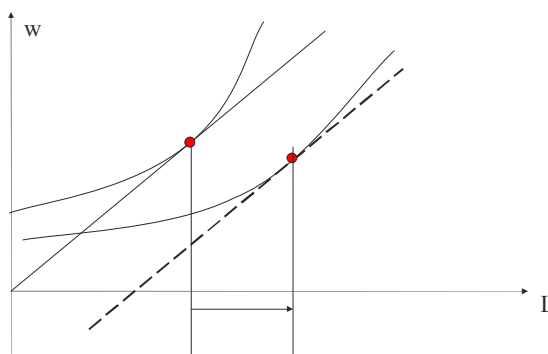
Odvození nabídky práce

13.10.2009

5

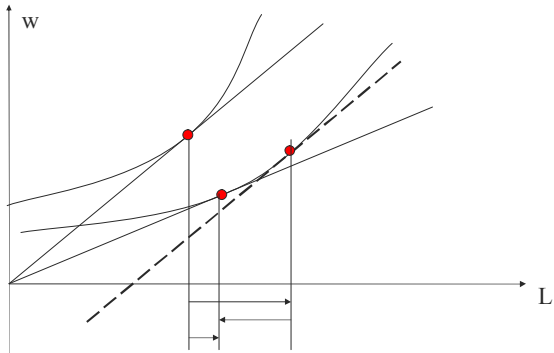
Práce a paušální daň

13.10.2009

6

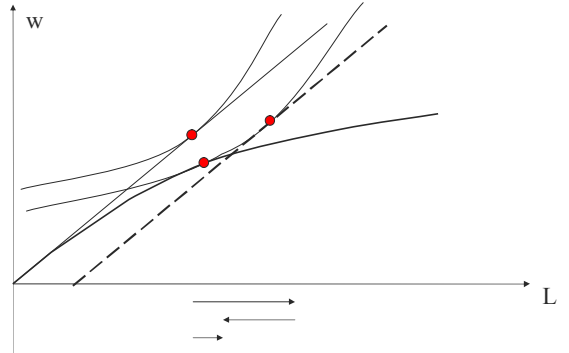
Práce a proporcionální daň

13.10.2009

7

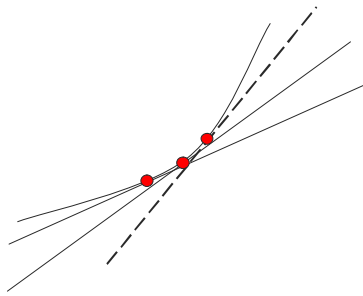
Práce a progresivní daň

13.10.2009

8

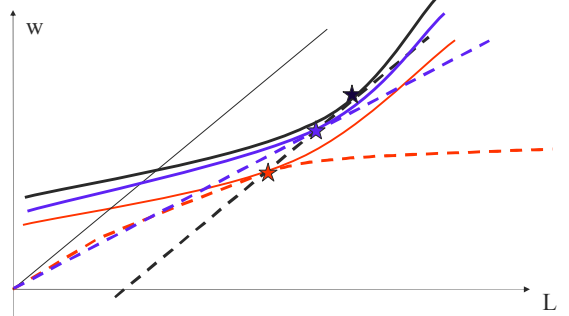
Shrnutí

13.10.2009

9

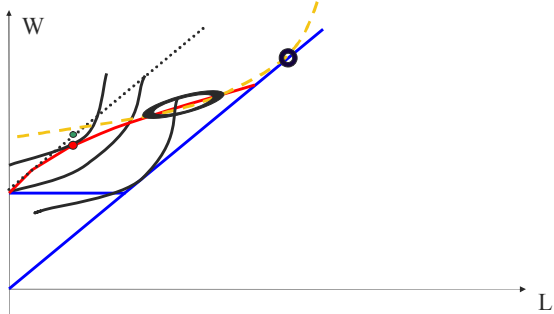
... a trochu jinak (pro politika)

13.10.2009

10

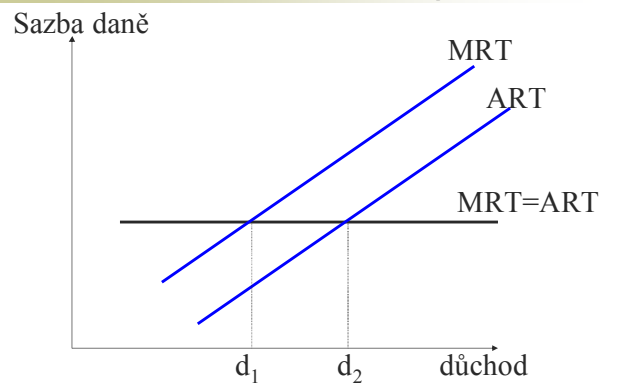
Vliv daní a sociálních dávek

13.10.2009

11

Různé daně a nabídka práce

13.10.2009

12

Daně a úspory domácností (1) progresivní daň

Příjem	MRS	Daň	Pokles úspor
10	0	0	0
20	0,4	1	-0,4
30	0,9	5	-4,5
Suma		6	-4,9

13.10.2009

13

Daně a úspory domácností (2) proporcionální daň

Příjem	MRS	Daň	Pokles úspor
10	0	1	0
20	0,4	2	-0,8
30	0,9	3	-2,7
Suma		6	-3,5

13.10.2009

14

Daně a úspory domácností (3) paušální daň

Příjem	MRS	Daň	Pokles úspor
10	0	2	0
20	0,4	2	-0,8
30	0,9	2	-1,8
Suma		6	-2,6

13.10.2009

15

Daně a úspory domácností (4)

Příjem	Pokles úspor		
	progr.	proporc.	pauš.
10	0	0	0
20	-0,4	-0,8	-0,8
30	-4,5	-2,7	-1,8
Suma	-4,9	-3,5	-2,6

13.10.2009

16

Daně a podnikatelské riziko (1)

- budu investovat pokud investice o nákladech 100 přinese jistý výnos 200 ?
- Uvažujme velmi jednoduchý model:
 - firma rozhoduje o investici na základě srovnání nákladů a výnosů
 - model zjednodušíme na „jedno období“ – možnost více období nahradíme pravděpodobnostmi; časová hodnota peněz nehraje roli
 - firma sleduje cash-flow, které je velmi blízké (totožné) daňovému zisku
- [Chce někdo vytvořit případovou studii?]

13.10.2009

17

Daně a podnikatelské riziko (2)

- budu investovat pokud investice o nákladech 100 přinese:
 - na 50% výnos 400
 - na 50% ztrátu 100
- průměrný výnos = $0,5 \cdot 400 + 0,5 \cdot (-100) = 150$

13.10.2009

18

Daně a podnikatelské riziko (3)

- budu investovat (při 30% zdanění) pokud investice o nákladech 100 přinese:
 - na 50% výnos 400
 - na 50% ztrátu 100
- pr. výnos = $0,5 \cdot (400 - 120) + 0,5 \cdot (-100) = 90$

13.10.2009

19

Daně a podnikatelské riziko (4)

- budu investovat (při 30% zdanění a možnosti odečíst ztrátu z daňového základu v příštích letech) pokud investice o velikosti 100 přinese:
 - na 50% výnos 400
 - na 50% ztrátu 100
- pr. výnos = $0,5 \cdot (400 - 120) + 0,5 \cdot [(-100) - (-30)] = 0,5 \cdot 280 + 0,5 \cdot (-70) = 105$

13.10.2009

20

Daně a podnikatelské riziko (5a)

- budu investovat (při 30% zdanění, možnosti odečíst ztrátu v příštích letech a 10% uznatelným nákladům z investic) pokud investice o velikosti 100 přinese:
 - na 50% výnos 400
 - na 50% ztrátu 100
- pr. výnos = $0,5 \cdot (390 - 117) + 0,5 \cdot [(-110) - (-33)] + 10 = 0,5 \cdot 273 + 0,5 \cdot (-77) + 10 = 108$

13.10.2009

21

Daně a podnikatelské riziko (5b)

- budu investovat (při 28% zdanění a možnosti odečíst ztrátu v příštích letech) pokud investice o velikosti 100 přinese:
 - na 50% výnos 400
 - na 50% ztrátu 100
- pr. výnos = $0,5 \cdot (400 - 112) + 0,5 \cdot [(-100) - (-28)] = 0,5 \cdot 288 + 0,5 \cdot (-72) = 108$

13.10.2009

22

Daně jako makroekonomický stabilizátor

- Jiné (nefiskální) funkce daní:
 - alokační
 - redistribuční
 - stabilizační

13.10.2009

23

Rozpor monetaristické a keynesiánské doktríny

- existuje rozpor v účinnosti fiskální politiky v pojetí keynesiánské a monetaristické teorie
- v praktické rovině se dnes oba přístupy prolínají, nelze působit fiskálními nástroji bez současného zapojení monetárních

13.10.2009

24

Vestavěné stabilizátory kontra záměrná opatření

- ekonomika používá oba dva tyto nástroje
- nevýhodou záměrných opatření je, že jejich účinky se projevují s určitým zpožděním
- automatické stabilizátory ovšem nejsou schopny vyrovnat všechny výkyvy ekonomiky

13.10.2009

25

Vestavěné stabilizátory(2)

- jako vestavěný stabilizátor působí např. **DPPO**
- v době hospodářského růstu (expanze), kdy podniky dosahují vysokých zisků tato daň odvádí do veřejných rozpočtů vyšší částku
- tím soukromému sektoru odčerpává zdroje, které nemůže využít k dalšímu zvyšování AD
- v době hospodářského poklesu (recese), kdy firmy dosahují nižších nebo žádných zisků odvádí do veřejných rozpočtů nižší částku

13.10.2009

26

Vestavěné stabilizátory(3)

- soukromému sektoru tak zůstává více zdrojů, ty se pozitivně projeví na agregátní poptávce
- dobrych stabilizačních výsledků dosahují ty daně, kde elasticita daňového výnosu (TR) na GDP je větší než jedna
- zajímá nás, co se děje s poměrem TR/GDP

13.10.2009

27

Model s autonomními výdaji

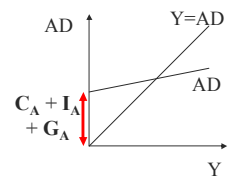
$$AD = C + I + G \quad I = I_A \quad G = G_A$$

$$C = C_A + c \cdot Y$$

$$Y = AD$$

$$Y = C_A + I_A + G_A + c \cdot Y \quad A_A = C_A + I_A + G_A$$

$$Y = A_A / (1 - c)$$

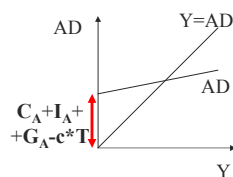
13.10.2009

28

Model s paušální daní

$$AD = C + I + G \quad I = I_A \quad G = G_A$$

$$C = C_A + c \cdot Y_D \quad Y_D = Y - T$$

$$Y = AD$$

$$Y = A_A + c \cdot Y - c \cdot T \quad A_A = C_A + I_A + G_A$$

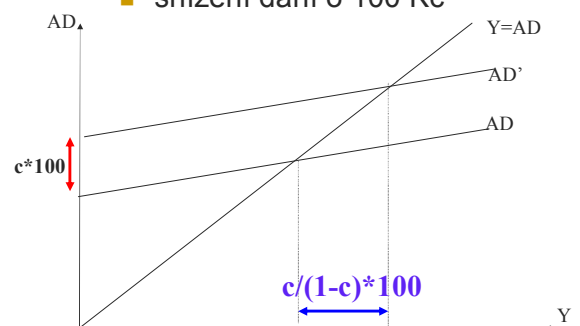
$$Y = (A_A - c \cdot T) / (1 - c) \quad \sigma Y / \sigma T = (-c) / (1 - c)$$

13.10.2009

29

Model s paušální daní (2)

- snížení daní o 100 Kč

13.10.2009

30

Model s důchodovou daní

$$AD = C + I + G \quad I = I_A \quad G = G_A$$

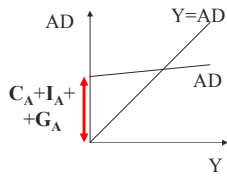
$$C = C_A + c \cdot Y_D \quad Y_D = (1-t) \cdot Y$$

$$Y = AD$$

$$Y = A_A + c \cdot (1-t) \cdot Y \quad A_A = C_A + I_A + G_A$$

$$Y = \frac{A_A}{1-c(1-t)}$$

$$\sigma Y / \sigma A_A = 1 / (1-c(1-t))$$

13.10.2009

31

Model s důchodovou daní (2)

- jak se změní důchod (Y), pokud zvýším daňovou sazbu t_0 o Δt na t_1 ?

13.10.2009

32

Vhodné a nevhodné daně

$$\frac{TR}{GDP} = \frac{TR}{TB} * \frac{TB}{GDP}$$

- stabilizační účinky závisí na:
 - velikosti daně na HDP
 - jaké velikosti dosahuje základ daně na HDP a jak se chová
 - jak se chová poměr daňových výnosů k základu daně

13.10.2009

33

Vhodné a nevhodné daně (2)

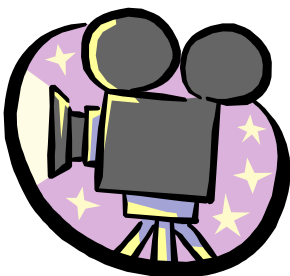
$$\frac{TR}{GDP} = \frac{TR}{TB} * \frac{TB}{GDP}$$

- důchodové daně (DPFO, DPPO)
- příspěvky na sociální a zdravotní pojištění
- spotřební daně (DPH, selektivní)
- majetkové daně

13.10.2009

34

KONEC

13.10.2009

35